

Razvoj zdravstva v Šentvidu

Zapiske o organiziranem zdravstvu nekdanje občine Šentvid, obstajajo šele od druge polovice 18. Stoletja. Pred tem časom sicer obstajajo posamezni zapiski o kužnih boleznih in nesrečah, vendar ne moremo govoriti o organiziranem zdravstvu.

Higienski zavod v Ljubljani je leta 1927 vabil k ustanovitvi Zdravstvenega doma v Šentvidu, ki pa naj bi bil ustanovljen v Medvodah. Znani in zaslužni Anton Belec (o njem smo že pisali), se kot načelnik Zdravstvenega okrožja Šentvid, se s tem ni strinjal. Zdravstveni svet v Šentvidu je sklenil, da za Zdravstveni dom v Medvodah nič ne prispeva, pač pa je Anton Belec ponudil tri prostore, kar v svoji hiši v Šentvidu, za Dežji dispanzer, ki je bil ustanovljen 9. Decembra 1928. Vendar zdravstveni dom v Medvodah je bil kljub temu ustanovljen. Otroški dispanzer v Šentvidu pa je pričel z delom 2. Septembra 1929, s prvo je ordiniral dr. Dragaš. Na to pa je 3. marca 1930 prevzel okrožni zdravnik dr. Joško Arko, istočasno pa je delovala tudi posvetovalnica za zdrave otroke. Tako je v letu 1930 obiskalo dispanzer 1092 bolnih otrok, posvetovalnico pa 625 zdravih otrok, po domovih pa je bilo opravljenih 141 obiskov.

Število obiskov v otroškem dispanzerju je stalno naraščalo, zato je načelnik zdravstvenega okrožja (Anton Belec) predlagal, da bi sezidali Zdravstveni dom v Šentvidu. V tem času je županstvo občine Šentvid sklenilo postaviti tudi nov občinski dom. Vendar želja odbornikov zdravstvenega okrožja je bila, da se istočasno zgradi tudi Zdravstveni dom. V ta namen je Okrožni zdravnik dr. Joško Arko sklical člane gradbenega odbora in jim pojasnil kako potrebna je za občino taka zdravstvena-higienska ustanova. Člani občinskega gradbenega odbora so bili navdušeni nad takim predlogom in tako so dne 8. Maja 1931 na seji občinskega odbora soglasno sprejeli sklep, da se ob enem z gradnjo občinskega doma sezida tudi zdravstveni dom. Občinski odbor je vso skrb za gradnjo doma poveril dr. Jošku Arku, prostor je bil od občine oddaljen samo nekaj metrov. Z zidavo so pričeli in delo je hitro napredovalo. Naročili so opremo za štiri ordinacijske sobe, čakalnico, stanovanje za sestre in opremo za kopalnice.

Po odobritvi Ministrstva narodnega zdravja je stavba dobila naziv **Zdravstveni dom kraljice Marije. Slovesna otvoritev je bila 12. maja 1932**, udeležil se je tudi takratni ban Dravske banovine dr. Marko Natlačen ter vsi domači veljaki. Z novim šolskim letom 1932/33 je bila ustanovljena Šolska poliklinika. Uvedla se je kartoteka ter sistematske preglede otrok po šolah. Gradnja Zdravstvenega doma je bila za občino Šentvid velik finančni zalogaj. **Zdravstveni dom v Šentvidu je bil takrat prvi in edini v Sloveniji, ki je bil v lasti občine.** Zdravstveni dom v Šentvidu je ostal praktično nespremenjen vse do leta 1956. Dr. Arko je zaradi potrebe povečal število zaposlenih, zaposlil je pet splošnih zdravnikov, pediatrijo, zobozdravnika, internista in okulista, medicinske sestre, patronažne sestre, zobotehniko, laboranta, otroške negovalke in ustrezno administrativno osebje. Tako, da je zdravstveni dom kmalu postal premajhen. Z veliko truda je dr. Arku uspelo pričeti z gradnjo prizidka za otroško zdravstvo ter dodatno nadstropje nad zgradbo. Obnovljen Zdravstveni dom je bil odprt novembra 1959, vendar tega dr. Arko ni dočakal, štiri mesece pred tem je umrl. Zdravstveni dom je bil ponovno preurejen, dograjen v letu 2002. Dr. Arko se je vedno držal znane **HIPOKRATOVE** prisege, ki je nudil zdravstveno pomoč vsakemu, ki jo je potreboval, zdravil bolnika ali ranjenca med vojno. Vsa štiri vojna leta in še tri po tem je delal brez dopusta, ker ni hotel, da bi ljudje ostali brez zdravnika. To je gotovo prispevalo k njegovi zgodnji smrti. Dr. Arko ima največ zaslug, da imamo danes Zdravstveni dom v centru Šentvida in smo mu hvaležni. Po njem, je ob njegovem domu v Šentvidu poimenovana Arkova ulica.

Iz zapisa vidimo, da je bila takratnih vodilnih ljudi v Šentvidu, velika skrb posvečena prav za vse ljudi, naj prvo šolstvu, zgrajena šola, ki je bila kmalu že premajhna, nato so zgradili v letu 1912 novo veliko šolo, ki je letos praznovala 100. obletnico. V letu 1926 LJUDSKI DOM, za razvoj kulture, in šele potem v letu 1930 zidava občinskega doma, vendar tudi tu istočasno tudi zidavo Zdravstveni dom.

Tako lahko zapišemo, da spada dr. Arko med pomembne osebnosti, ki so z svojim delovanjem prispevali k razvoju Šentvida, kot smo pisali že v preteklih glasilih. Anton Belec kot župan občine

Šentvid, župnik Blaž Potočnik (1799-1872), slednji je že leta 1838, prvi uvidel potrebo po izobraževanju ljudi, začel je učiti pisati, brati in predvsem računati, saj se je v tistem času v Šentvidu razvila že močna obrt. S prvo ni bilo šolskih prostorov, zato je začel poučevati kar v svojih prostorih v kaplaniji, kasneje je v letu 1866 je župniku uspelo zgraditi šolo. Še danes pa je znana in po njem imenovana Blaž Potočnikova čitalnica.

Anton Belec (1858-1940) kot župan občine Šentvid, ki tudi spada med pomembne osebnosti Šentvida, je veliko prispeval k razvoju kraja. Predvsem, ko se je v letu 1898 ljubljanskemu škofu Antonu Jegliču porodila zamisel, da bi sezidal v Šentvidu, takrat imenovane škofove zavode v katerih bi bila slovenska gimnazija, ki je po končani gradnji v letu 1905, tudi začela delovati prva popolna gimnazija v slovenskem jeziku v Sloveniji. Sta prav, Anton Belec skupaj z šentviškim župnikom gospodom Malovrhom veliko zaslužna, da imamo v Šentvidu danes Zavod sv. Stanislava, ki je pomembna vse stransko izobraževalna ustanova. Tu lahko zapišemo, da je prav po 110 letih, od kar je ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič položil in Blagoslovil temeljni kamen za gradnjo Škofovih zavodov, je dne 15. novembra 2011 ljubljanski nadškof Anton Stres položil in Blagoslovi temeljni kamen za gradnjo nove polne osnovne šole, ki bo delovala v sklopu Zavoda Sv. Stanislava, in hkrati tudi za prepotrebni otroški vrtec, ki bo tudi deloval v sklopu Zavoda, ker sedanji vrtci v Šentvidu vsako leto odklonijo veliko otrok (leta 2010 ,115 in leta 2011, 85 otrok ni bilo sprejetih v vrtec v Šentvidu). Tu je za pohvalit ljubljansko nadškofijo, da je prisluhnila potrebi prav po otroškem vrtcu v Šentvidu, kar je za razvoj kraja zelo vspodbudno in pomembno.

V Šentvidu je živelo ali delovalo tudi mnogo znanih zdravnikov.

Prof. Edo Šlajmer, dr.med. (1869- 1935). Živel na Poljanah v Šentvidu. Deloval v splošni bolnišnici kot zelo znani kirurg, veliko je operiral tudi v Leonišču, zelo znana je njegova Šlajmerjeva bolnišnica. Ivan Hubad, dr.med. (1875-1958) deloval v Zdravstvenem domu Šentvidu kot zdravnik in Zobozdravnik, živel na Poljanah. Matej Justin, dr. med.(1886-1974) in še mnogo drugih, ki so živeli ali delovali v Šentvidu.

Iz delovanja takratnih ljudi v Šentvidu, je pomembno razbrati ugotovitev, da so župan in njegovi občinski odborniki in tudi drugi vedno bili, takoj navdušeni nad vsako idejo v kateri se je šlo za razvoj Šentvida, pa bilo od kod je prišla ideja in kdo jo je dal. Niso podlegli niti predlogom državni in mestni oblasti, lep primer je, ko se je šlo za Zdravstveni dom, ki naj bi bil za Šentvid zgrajen v Medvodah, je predsednik občine Šentvid in vsi odborniki soglasno in celo in z navdušenjem odločili, da za zdravstveni dom v Medvodah nič ne prispevajo, vztrajali pa so in tudi zgradili Zdravstveni dom v Šentvidu, kar jim moramo biti hvaležni in naj bodo za dober vzgled, tudi sedanjim rodovom.

Sever Jože vir: Šentviški zbornik